

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کدام یک اهریمن ویزدان

یا خدای یگانه

درسهایی از اصول دین، شماره هفتم

درسهایی از اصول دین، شماره هفتم / ۳

نام جزوه: کدام‌یک: اهریمن و یزدان یا خدای یگانه

نویسنده: هیأت تحریریه موسسه در راه حق

ناشر: موسسه در راه حق

نوبت چاپ: مکرر

تاریخ چاپ: ۱۳۹۶ هـ ش

چاپخانه: سلمان فارسی

نشانی: قم، خیابان آیت الله مرعشی نجفی (ارم)

کوچه ۲۰ - پلاک ۱۰ - موسسه در راه حق

تلفن: ۲-۳۷۷۴۳۲۲۱ (۰۲۵)

www.darrahehaq.com

سامانه پاسخگویی پیامکی: ۱۰۰۰۲۲۲۳۳۳

رایگان

٤ / کدام یک: اهریمن و یزدان یا خدای یگانه

فهرست مطالب

Error! Bookmark not defined. یک قانون ثابت و تجربی.

ark not defined. دانشی بی آغاز و بی انجام از ناکجا تا هر جا.

r! Bookmark not defined. دانش بیشتر - محصول عالی تر.

Error! Bookmark not defined. قابل مقایسه نیست.

Error! Bookmark not defined. چه زیباست کلام خدا.

Error! Bookmark not defined. چرا خدا داناست؟

Error! Bookmark not defined. فرق خالق و سازنده.

درس‌هایی از اصول دین، شماره هفتم / ۵

خوبی‌ها و بدی‌ها؟:

گروهی به نام «ثنویه» خیال می‌کردند که موجودات جهان به دو گونه است: خیر و شر و بر همین اساس برای جهان خلقت دو مبدأ قائل بودند و می‌گفتند: خوبی‌ها از یزدان و بدی‌ها از اهریمن به وجود آمده است! منظور آنان از پندار، این بود که خدا را از عیب و نقص و بدی‌ها منزّه دانسته باشند اما غافل از اینکه از طرفی با این عقیده گرفتار شرک شده و برای خدا شریک قائل شده‌اند و از سوی دیگر:

در تقسیم موجودات به دو گونه خیر و شر اشتباه کرده‌اند زیرا اگر نظام کلی جهان در نظر گرفته

۶ / کدامیک: اهریمن و یزدان یا خدای یگانه

شود معلوم می‌شود که اصلاً در جهان بد و شر وجود ندارد بلکه «هر چیزی به جای خویش نیکوست» و نیز آنان پنداشته‌اند که وجود چیزهایی که به نظرشان بد می‌آید از وجود خوبی‌ها جداست؛ آنگاه به خیال خود مشکل را چنین حل کرده‌اند که جهان دو مبدأ دارد: خوبی‌ها از یک مبدأ و بدی‌ها از مبدأ دیگر برمی‌خیزد.

در صورتی که با دقت بیشتر روشن می‌شود که در بسیاری از موارد این دو دسته وجودی جدا از یکدیگر ندارند؛ مثلاً باران خوب است چون برای کشت و زرع لازم می‌آید اما همین باران را ممکن است کسی با نظر سطحی بد بداند یعنی بگوید خانه‌های کاهگلی افراد بیچاره را خراب می‌کند!

درسهایی از اصول دین، شماره هفتم / ۷

روشن است که با راه حلی که ثنویه پیش پا
گذارده‌اند مشکل حل نمی‌شود زیرا بدی این باران
وجودی جدا و ممتاز از خوبی آن ندارد یعنی دو
وجود نیست تا گفته شود یکی از آن‌ها (خوب) و از
خدا و دیگری (بد) و از مبدأ دیگری است.

اما راه حلی که از متون اسلامی (قرآن و
روایات) استفاده می‌شود و عقل سلیم هم آن را تأیید
می‌کند این است که: اگر، تمام چیزهایی که از دیدگاه
یک نگرنده‌ی سطحی خوب بودن آن‌ها روشن
نیست؛ مثل تشنگی، گرسنگی، ناملایمات،
حساسیت‌های عصبی، سرما، گرما، مار و مور و ... -
را نه به تنهایی بلکه به عنوان اجزائی از نظام هماهنگ

۸ / کدام یک: اهریمن و یزدان یا خدای یگانه

جهان، در نظر آوریم، خواهیم دید که همه، در نظام کلی جهان لازم و خوب هستند.

و اینک به بررسی بیشتری در واقعیت آنچه گفته

آمد، می پردازیم:

عامل های گریز از خطر

بدن انسان مجموعه ای از گوشت و استخوان

است، که از مواجهه با خطرها در امان نیست. آتش

به تنهایی قادر است، آن را در چند لحظه خاکستر کند.

همین بدن در برخورد با ابزار برنده و کوبنده نیز،

تاب ایستادگی ندارد و یک تصادم و اصطکاک کافی

است، کالبد یک انسان را در هم بکوبد. خداوند برای

این بدن عواملی به شرح زیر فراهم آورده است تا

بشر از خطرات بزرگ در امان باشد:

درسهایی از اصول دین، شماره هفتم / ۹

۱ - تشنگی و گرسنگی که ممکن است، با دید کوتاه به نظر خوب جلوه نکنند؛ اما در بدن نقش مهمی دارد: همین احساس، ضامن حیات میلیاردها سلول زنده است. اگر انسان این غریزه را نداشت، دیری نمی‌پایید که سلول‌های بدنش از کمبود آب و مواد غذایی می‌افسرد و می‌پژمرد، و انسان در خطر مرگ حتمی واقع می‌شد و می‌مرد.

۲ - احساس درد و حساسیت اعصاب یکی از نعمت‌های آفرینش است.

در حقیقت اعصاب انسان، یک شبکه‌ی بسیار دقیق مخابراتی است که با کمترین احساس نامالیم زنگ خطر را به صدا آورده و انسان را به چاره‌جویی و مبارزه برمی‌انگیزد.

۱۰ / کدام یک: اهریمن و یزدان یا خدای یگانه

اگر احساس درد نباشد، بیماران به فکر معالجه نمی‌افتند... اگر اعصاب، ناملایم را درک نکند یا غفلت کند، ممکن است پوست و گوشت در اثر تماس با آتش از بین برود و خاکستر شود و یا در برخورد با اشیاء سخت و تیز، از هم پاشد و استخوان‌ها بشکنند.

پس اگر در این احساس‌ها، خشونت و تندی می‌یابیم باید بدانیم: این در حدّ تندی چراغ قرمز برای اعلام خطر است، نه بیش؛ و برای آن است که انسان در خویش و برای سلامت خود اندک درنگ کند تا مسیر سلامت دوباره، باز شود و او به راه حیات خود، ادامه دهد.

دشواری‌ها و پرورش انسان

درسهایی از اصول دین، شماره هفتم / ۱۱

دانشمندان می‌گویند: جهان طبیعت، جهان حرکت و تکامل است. و حرکت و تکامل با نامالیقات و دشواری‌ها بستگی دارد. برخی سختی و مشکلات است که روح را ورزیده می‌کند، و پولاد وجود انسان را آب‌دیده و محکم می‌سازد.

مردان بزرگ، کسانی هستند که در زندگی خود نشیب و فرازها، بحران‌ها و نامالیقات زیادی دیده‌اند. تا آتش در چوب عود درنگیرد و آن را نسوزاند، بوی خوش بر نمی‌خیزد.

قول مطبوع از درون سوزناک آید که عود ***

چون همی سوزد جهان از وی معطر می‌شود

ناپلئون می‌گفت: «شداید و آلام هوش انسان را

بازتر و بارورتر می‌کند»

۱۲ / کدام‌یک: اهریمن و یزدان یا خدای یگانه

دشواری‌ها و تلخی‌ها یکی از عواملی است که نیروهای خفته بشر را بیدار می‌کند، آنگاه می‌تواند پیروزی‌های خود را در تکاپوی مادی و معنوی و علمی و صنعتی خویش، افزون‌تر سازد.

علّت این‌که بیشتر مردان بزرگ از کلبه‌ای محقّر پا به بیرون نهاده‌اند، همین است که آنان با بحران‌ها و ناملایماتی از نوع آن‌چنان زندگی روبرو بوده‌اند و در نتیجه نیروی فکری آنان با تلاش بیشتر آشکار گردیده است.

تا نبیند رنج و سختی مرد، کی گردد تمام ***

تا نیاید باد و باران، گل کجا بویا شود؟

درسهایی از اصول دین، شماره هفتم / ۱۳

تاریخ علم و تمدن نشان می‌دهد که پیشرفت‌های علوم و تمدن‌های بشری همراه شداید و ناراحتی‌ها، به دست آمده است.

زیرا این ناملایم‌هاست که انسان را به فکر چاره‌جویی می‌اندازد و سرانجام وادار می‌سازد برای رسیدن به وضعی بهتر تلاش و جنبش کند.

بنابراین اشخاصی که با علت وجود شداید و ناراحتی‌ها آشنا نیستند و آن‌ها را بد می‌نامند، در اشتباهند.

مقیاس خوبی‌ها و بدی‌ها

اشتباه آریاها و ایرانیان پیشین که سرما و گرما و مار و مور غیره را بد می‌دانستند، در این بود که

۱۴ / کدام‌یک: اهریمن و یزدان یا خدای یگانه

تنها وضع خود را میزان خوبی و بدی موجودات جهان قرار می‌دادند.

در صورتی که تنها سود و زیان انسان نمی‌تواند معیار خوبی و بدی چیزها باشد، بلکه باید دید هر چیز در نظام خلقت چه نقشی دارد.

همین سرما و گرما که در نظر کوتاه و نادرست ایشان، بد بود، در نظر یک دانشمند علوم طبیعی که جهان را در نظر می‌گیرد؛ مفید است و وجود آن را برای تکامل جانداران و گیاهان و بشر لازم می‌داند.

طرز فکر کسانی که مقیاس خوبی و بدی موجودات را سود و زیان شخصی خود می‌دانند، درست مثل این است که: مورچگان درباره‌ی انسان و

درس‌هایی از اصول دین، شماره هفتم / ۱۵

ساخته‌های او بگویند: انسان جز این که ما را لگدکوب کند، اثر دیگری ندارد.

یا بگویند: هواپیما و ماشین چون برای ما سودمند نیست، بی‌فایده و یا مضر است.

آیا مورچگان اگر این‌طور در مورد بشر و مصنوعات او فکر کنند، صحیح است؟ اشتباه آن‌ها از چه جهت است؟ آیا بدین جهت نیست که میزان و معیار خوب و بد بودن را تنها وضع شخصی خود و آنچه به آن‌ها ارتباط دارد، دانسته‌اند؟ و نیز این طرز فکر چنان است که:

ساحل‌نشینان کرانه‌ی اقیانوس هند درباره‌ی بخار آب که هوای منطقه ساحلی را گرم و مرطوب و خفقان‌آور می‌سازد، بگویند: این بخار چه فایده‌ای

۱۶ / کدام‌یک: اهریمن و یزدان یا خدای یگانه

دارد، زندگی ما را به هم زده است و نمی‌گذارد به فعالیت‌های خود ادامه دهیم آیا این قضاوت صحیح است؟!

با اینکه می‌دانیم بخار به وسیله‌ی نسیمی از سواحل دریا برمی‌خیزد و به جریان می‌افتد و نقاط خشک و سوزان بیابان‌ها را سیراب می‌سازد و درختان تشنه را روح تازه می‌بخشد و نیز گرمای هوا را تعدیل و حیات میلیون‌ها جمعیت را تضمین می‌کند.

اشتباه این قضاوت از این جهت است که آن ساحل‌نشینان تنها وضع شخصی خود را دیده‌اند و نظری به نظام کلی هستی نداشته‌اند.

درسهایی از اصول دین، شماره هفتم / ۱۷

با توجه به مطالبی که گفتیم به این نتیجه می‌رسیم که نباید با یک نظر سطحی هر چیز را بی‌فایده و یا بد دانست، بلکه باید اثر و خاصیت یک موجود را نسبت به تمام موجودات جهان در زمان حاضر بلکه در گذشته و آینده، در نظر گرفت، آنگاه قضاوت کرد.

یزدان و اهریمن

اکنون می‌دانیم، عقیده‌ی ایرانیان باستان به اهریمن و یزدان که بر اساس دو گونه بودن موجودات جهان - خوب و بد - به وجود آمده اشتباه بوده است.

زیرا آنان بدون آنکه به فلسفه‌ی وجود موجودات آشنا باشند و نظام خلقت را در نظر

۱۸ / کدام یک: اهریمن و یزدان یا خدای یگانه

بگیرند، آن‌ها را به دو قسم خیر و شر - خوبی‌ها و بدی‌ها - تقسیم می‌کردند. دسته‌ی اول را آفریده‌ی یزدان و بدی‌ها را آفریده‌ی اهریمن و یا دیو می‌دانستند و می‌پنداشتند که بین یزدان و اهریمن همیشه چنگ و ستیز برقرار است (۱) و اهریمن در برابر یزدان، به انجام دادن کارهای بد، دست می‌زند. آن‌ها مردم را از دیوها و ارواح پلید می‌ترسانند و حتی معتقد بودند که استوویدو - دیو مرگ - در آب داخل شده، دست و پای انسان را می‌بندد و خفه می‌کند و در این زمینه، مطالب خرافی دیگر، بسیار بیان می‌داشتند و زندگی را هولناک و وحشت‌زا معرفی می‌کردند (۲) آنان با سیره‌ی متفکران قضاوت

درسهایی از اصول دین، شماره هفتم / ۱۹

نمی‌کردند و تنها سود و زیان شخصی خود را میزان خوبی و بدی موجودات جهان می‌دانستند.

جای تأسف بسیار است که دسته‌ای از ناسیونالیست‌های افراطی که دم از وطن‌دوستی می‌زنند و خود را ملیت‌گرا و هواخواه ملیت می‌دانند؛ خیال دارند پیرو همان آیین باشند و عقاید خرافاتی آنان را از گورستان فراموشی بیرون بیاورند و به مردم ایران تحمیل کنند.

درست است که ما باید وارث و نگاهبان ذخایر ملی و معنوی خود باشیم ولی نباید خرافات و یاوه‌گویی‌های گذشتگان را نیز بپذیریم.

آیا صحیح است که عقل و ادراک خود را کنار بگذاریم و دربست از آنان پیروی کنیم؟!

۲۰ / کدام‌یک: اهریمن و یزدان یا خدای یگانه

اکنون که اسلام محیط فکر ملت ایران را روشن ساخته و دید دیگری به ما بخشیده است، نباید بازگشت کنیم و عقاید خرافی گذشتگان را بپذیریم. ملت مسلمان آتش را مانند سایر موجودات جهان مخلوق و آفریده‌ی خدا می‌داند و نیز هیچ‌گاه از دیو خیالی آنان نمی‌ترسید. جهان خلقت را هماهنگ و خوب می‌داند و معتقد است که همه از خدای یگانه مهربان سرچشمه گرفته و پدید آمده است و مسأله‌ی یزدان و اهریمن را از بی‌اساس‌ترین عقاید بشری می‌داند.

اما به‌عنوان مطالعه در میتولوژی و کاوش تاریخی در آراء و عقاید پیشینیان تنها به‌عنوان یک

درسهایی از اصول دین، شماره هفتم / ۲۱

درس، زحمات محققین را تا حد یک تحقیق و
بررسی باید صمیمانه ستود و نه بیش...

- ۱- اینکه می‌گویند اهریمن همان شیطان
(ابلیس) است که در قرآن آمده است درست نیست
زیرا شیطان اولاً آفریده شده و مخلوق است و ثانیاً
نمی‌تواند چیزی به وجود بیاورد پس هیچ‌گاه
نمی‌تواند با خدا به جنگ و ستیز پردازد.
- ۲- وندیداد اوستاء فصل ۵، ص ۱۱۸.